

რედაქცია

მელიქონის ქუჩაზე, არტემ ჩაიგეშვილის ხატ-
ლებში.

ხალის-მომწერა

რედაქციაში და სტ. მელიქონის სტამბაში.
ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ
редакцію газеты „Дროება“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში 8 — მან., ნახევარ წელიწადში —
4 მან. და 50 კაპ.; თვეში — 1 მან.
საღამო ნომერი — ერთი შურია.

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და უცხო-
ცხოვრებულს ენებზე.

განცხადების ფასი

დიდი ასოებით, ასოზე — 1 კაპ., ასო-შთავრულით,
სტრიქონზე — 8 კაპ., ციცეროთი, სტრიქ. — 5 კაპ.
და პეტიტით — 4 კაპ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაახწორებს
და შეამოკლებს გამოგზავნილ სტატიებსა,
დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

დროება

გამოდის კვირარაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით

საქართველო

ზუგდიდის უაზრის არაულობა

დაპირებისა-მებრ, მოგვეყავს ოფიცია-
ლური აღწერა ზუგდიდის უეზდის
არაულობისა.

აი ეს აღწერა:

ბატონ-ყმობის მოსაზრების შემდეგ
ცხრა წელიწადი რომ შესრულდა,
შუაგულ რუსეთის ბევრ ადგილებში
უწესოება და ხალხის მღელვარება
მოხდა, რადგან გლეხებს ეგონათ,
რომ, ამ ცხრა წლის შემდეგ, ნაბატო-
ნეგსა და ნაყმევეს შუა ყოველი და-
მოკიდებულება და კავშირი უნდა
მოისპოსო. ამგვარივე უწესოება, სა-
ზოგადო მშვიდობიანობის დარღვევა
და უფროსების გაუგონლობა მოხ-
და, საუბედუროთ, ძაქვასის სანამეს-
ტნიკოშია.

„ეს უწესოება მოხდა გასულ ივნისს
ზუგდიდის უეზდში მუთისის გუბერ-
ნიაში.“

„ამ უეზდში, აგრეთვე როგორც
სენაკისა და ლენხუმის უეზდებში,
რომელნიც ყველა შეადგენენ აღრინ-
დელ სამეგრელოს ნაწილებს, ხსე-
ნებული ცხრა წლის ვადა წელს 19
ფებერვალს გათავდა. მითქმის ამავე
დროსვე ზუგდიდის უეზდის ორი
სოფლის — ლიასა და შახულამის გლე-

ხებს, რომელნიც არიან ღენერალ-
მაიორის თ. ბრიგოლ დანიანის დრო-
ებით ვალდებულნი ყმები, გაუთაფ-
დათ პირობის ვადა, რომელიც თავის
ნაბატონებთან ჰქონდათ შეკრული
და რომლის ძალითაც გლეხები ვალ-
დებულნი იყვნენ ყოველ გვარი გა-
დასახადი ფულით მიეცათ მებატო-
ნესათვის.“

„ამ ორის სოფლის გლეხებმა გა-
ნაცხადეს, რომ რადგან ბატონ-ყმო-
ბის მოსაზრების შემდეგ ცხრა წელი-
წადი შესრულდა, ამის გამო ჩვენ
ვალდებულად აღარ მიგვაჩნიათ, რომ
რაიმე გადასახადი ვაძლიოთ ჩვენს
აღრინდელს ნაბატონეგსა, და მარ-
თლაც აღარ აძლევენ.“

„მერც მომრიგებელ შუამდგომ-
ლისა, ვერც საგლეხო პრისუტსტიის
წევრისა და ვერც თვით მუთისის
ღუბერნატორის დარიგებამა და საგ-
ლეხო წესდებულების განმარტებამ
ვერ დაარწმუნა გლეხები რომ ისინი
სცდებიან; ამის გამო, მისის უკანას-
კნელ რიცხვებში ორი კვირის ვადა
დაუნიშნეს გლეხებსა, რომ გადასა-
ხადი მიეტანათ ნაბატონეგისთვის, და
ამასთანავე სოფ. ლიას გაიგზავნა
სამხედრო კამანდა ეგზეკუციით, რომ,
საგლეხო წესდებულების 163 მუხ-
ლის თანახმად, ძალა ეხმარათ, თუ
ნებით არ დათანხმდებოდნენ.“

„მიუახლოვდა ჯარი სოფელს თუ
არა, დამორჩილების მაგიერად, ვინც

კი მამაკაცები იყვნენ სოფელ, შიგა-
ვიდნენ და ახლო-მახლო სოფლე-
ლებს აქეზებდნენ, რომ ერთად გა-
უწიოთ წინააღმდეგობა. ზუგდიდის
უეზდის უფროსმა, რომელიც ეგზე-
კუციის კამანდასთან იმყოფებოდა,
გაგზავნა 15 ცენოსანი (ესადნიკი),
რომ შეგროვილი ხალხი გაეფანტ-
გამოეფანტათ. ეს დასრულეს და ამას-
თანავე სამი გლეხიც დაიჭირეს. მა-
გრამ სოფ. ლიას გარშემო შემდე-
გაც მოკრავდა ხალხი; ამათი რიცხვი
თან-და-თან მატულობდა და თან დიდ-
გულათაც იყვნენ. მეორე დღეს დი-
ლით ორი-ათას კაცამდინ მოგროვ-
და.“

„ამის გამო, რადგან აქ კამანდა
თავის დანიშნულებას (ეგზეკუციას)
ვერ ასრულებდა და ამ აღვილას იმის
დატოვება მოუხერხებელი და საში-
შიც იყო, უეზდის უფროსმა გადა-
წყვიტა, რომ ეს კამანდა ლიადამ გა-
მოეყენა და რომელსამე სხვა მან-
ლობელ სოფელში დაებნაკებინა,
საილამაც უფრო მარჯვედ შეეძლოთ
მოქმედება; უეზდის უფროსს ერთის
მხრით მსურდა, რომ ჩხუბი აეცილე-
ბინა თავიდან და მეორეს მხრით ვში-
ნოდა, რომ ლიადამ გამოსვლის დროს
ხალხი თავს არ დასხმოდა და ამის
გამო მოიქცა ისე, როგორც კეთილ-
გონიერებისა და მმართველობის უფ-
ლების ღირსებას არ შეეფერებოდა:
ხალხისაგან გამოგზავნილის დეპუტა-

ტების მოთხოვნილებით გაანთავისუ-
ფლა ორი ტუსალი-გლეხი, რომელ-
ნიც ამის წინაზე იყვნენ დაჭერილ-
ნი განსაკუთრებით თავებდურ ლაპა-
რაკისათვის (за особенно дерзкий тонъ).

„რადგან ხალხის ღელვა თან-და-
თან მატულობდა და გავრცელდა
მთელს მესამედს უეზდში (ოთხი ათა-
სი მოსახლე გლეხი ერთა) და რადგან
ეს მღელვარება მებოზველ უეზდებ-
შიაც ვრცელდებოდა, ამის გამო, მუ-
თისის ღუბერნატორის მოადგილეს
მოთხოვნილებით, ზუგდიდში ორი
ქვევითა ბატალიონი გაიგზავნა.“

„ამავე დროსვე მისმა ბრწყინვა-
ლებამ ნამესტნიკის მანაშემწემ სა-
ჭიროდ დაინახა, რომ ღუბერნატორ-
თან ერთად ზომების მისაღებად არე-
ულობის დასამშვიდებლად, გაგზავ-
ნა ზუგდიდს ნამესტნიკის ჩჩყვის
წვერი დეისტვიტელნი სტატსკი სო-
ვეტნიკი თ. დ. ზორჯაძე.“

„მივიდნენ თუ არა თ. ზორჯაძე
და უფ. მუთ. ღუბერნატორის მოად-
გილე ზუგდიდს, იმათ აცნობეს, რომ
დიდს გროვას მცარცველებსას (хи-
щниковъ) განზრახვა აქვსო, რომ ამა-
ვე უეზდის ქვემო სოფლებში გადა-
ვიდნენო და იქაური ხალხიც თავის-
კენ მიიმხრონო. ამ განზრახვის მო-
სასაზრებლად გაიგზავნა ჯარები; მა-
გრამ დრო რომ მოეგოთ, იმ თა-
ვითვე გაგზავნეს ჯერ მუთისის სა-
გლეხო პრისუტსტიის წვერი პოდ-

მწერლობა

ქართული მწერლობა. წიგნი
მესამე. ქართული ანდაზები. თბ.
1876 წ.

ხალხის ზნეობითი მხარე, ხასიათი,
კჳა მშვენიერად გამოიხატება ხალ-
ხის ლიტერატურაში ე. ი. სიმღერებ-
ში, შაირებში, ზღაპრებში, ანდაზებ-
ში და სხვ.

„ეს ითვლება ჩვენში ყველგან უე-
კუა კუშმარტებათ, ეს იცის ჩვენში
ყველა პატრიოტმა, ყველა ხალხის
მოყვარე კაცმა; და ხომ, როგორც
მოგვხსენებათ, ბევრი გვეყავს დღეს
პატრიოტები და ხალხის მოყვარები,
და უშოვნიათ, შეუსწავლიათ იმათ
ხალხის გარსული, რომელიც გამო-
ხატულა იმის ლიტერატურაში? იც-
ნობენ ამ ლიტერატურას? არას
დროს.“

„ამბობენ, ჩვენი დრო გამოჩენი-
ლია ქართულ მწიგნობრობის გამ-
დიდრებით; რაც ამ წელს და შარშან
ქართული წიგნები დაბეჭდილა, იმ-
დენი აღრე ათ, თხუთმეტ წელიწადს
არ იბეჭდებოდაო. ამაზე რო უა-

სუხოთ: „სიტყვა სიმრავლეში არ
არის; აღრე თუმც ცოტა იბეჭდებო-
და, იბეჭდებოდა ნიკით, აზრით, ცო-
დნით დაწერილი თხუთმეტობები, და
არა ძველი სპარსული არაკები.“ „ამა-
ზე მაშინვე მოგიგებენ: „მართალია,
აღარ იბეჭდება ჩვენ ახალ მწერლე-
ბის ცოდნით დაწერილი სტატიები,
მაგრამ ესლა იბეჭდება სახალხო წიგ-
ნები და ხალხში ვრცელდება კითხ-
ვის სიყვარული.“

„ამაზე უნდა მოგახსენოთ, რომ
სასაცილოა იქ სახალხო წიგნებზე
ბევრი ლაპარაკი, სადაც თითქმის
მთელმა ხალხმა წერა-კითხვა არ
იცის. ან იქნება ამის მთქმელებს
ჰგონიათ, რომ ისინი, ვინც სხვა და
სხვა ოინებით ხალხიდან გამოძე-
რან და იმის ბატონები გამხდარან, —
შეადგენენ ხალხს? იქნება ჰგონიათ,
რომ მეტად სასიხარულო იყოს, რომ
ბაზაზი ან გაიძვერა ლაქია იღებს
ხელში ახალ წიგნს და თავის გასარ-
თობათ ორიოდ უაზრო სტრიქონს
ჩაიკითხავს?
მაგრამ გინდ დაეხუჯოთ თვალები
და დაეფეროთ, რომ ბაზაზები და
გაიძვერა ლაქიები შეადგენენ ხალხს

და ყურადღებით კითხულობენ ისინი
ამ უაზრო არაკებს, მაინც ვერ ვინ
ვერ დაგვიმტკიცებს, რომ ის ახალი
წიგნები, რომლებითაც სავსეა ჩვენი
ბაზრები და რომლებითაც ამაყოფენ
ჩვენი მითომ - პატრიოტები — სახალ-
ხო წიგნები იყვნენ, რადგანაც სა-
ხალხო წიგნს ეძახიან ან იმ წიგნს,
რომელშიაც ხედავს ხალხი თავის
მშობლიურ სურათებს, თავის კჳას,
თავის ხასიათს, გამოხატულს სიმღე-
რაში, ზღაპარში, თუ ანდაზაში — სულ
ერთია, ან იმ წიგნს, რომელიც ას-
წველის რამეს ხალხს იმისვე ენით.
რასაკვირველია, ხალხიდან გამო-
სულ უნიკო პოეტების თხზულებ-
ები სახალხოანი არ იქნებიან, რად-
განაც იმათ ხალხი არ დაინსომებს,
თავის ჩამომავლობას არ გადასცემს.
იქნება „ჭიანჭური“, „მშმაკის ხარო“
ან „ბაზარი“ ხალხის კაცისგან არიან
დაწერილნი, მაგრამ რადგანაც იმათ-
ში ხალხის ხასიათი, კჳა, აზრები
კარგად ვერ გამოთქმულან, ხალხი
იმათ არ დაინსომებს, საშვილის შეი-
ლოდ არ გადასცემს და ამგვარ თხზუ-
ლებას ვერვინ ვერ დაუძახებს „სა-
ხალხო.“

„მაი რომ ყოველთვის მსხვერპლათ
უნდა გახდეს ჩვენი გალატაკებული
ხალხი! ეს შაურიანი მითომ-სახალ-
ხო წიგნები, უეჭველმა, როდისმე
ჩვენ გაცარცველ ხალხს ახალ მგვა-
რას გაუჩინენ.“

„მაგრამ ესეც უნდა ვთქვათ, რომ
ამდენ მითომ-სახალხო წიგნებში ნამ-
დილი სახალხო წიგნიც ხან-და-ხან
იპოვება: რამდენჯერმე გამოიცა „პრ-
სენა“, იბეჭდებოდნენ ჯერ „პრე-
ბულში“ და მერმე ცალკე ბროშიუ-
რებათაც ილო. ჰაექვაძისა, რაფ. მრი-
სთვისა და პ. შშიკაშვილისაგან შეკ-
რებილი სახალხო ლექსები.“

„სახალხო წიგნათ მიგვაჩნია ეს პა-
წაწინა წიგნიც ქართულ ამნდაზები-
სა, დაბეჭდილი ამ დღეებში ბარათა-
შვილის და ანტონოვის თხზულებ-
ების გამოცემლებისაგან.
სულ არის ამ წიგნში 990-მდე ან-
დაზა; კიდეც ათი ამოდენა ანდა-
ზა აქვთ, უეჭველია, ქართველებს
და ჯერ იმათ სტამბა არ უნახავთ.
აი, რამდენათაც გვეხსოვს, სულ-
რაც აუღიათ აქამდე ჩვენ გამოცემ-
ლებს დასაბეჭდათ ჩვენ ხალხის ლი-
ტერატურისად!
გ. თ.

პოლონური პრინცი მსოფლიო ჯარის 65 კაცი, რომელიც აღი- ლობრივ მცხოვრებლების ცხენებზე შესვეს, და ამას გარდა კიდევ 30 ხსადნიკით.

ეს კამანდა სოფ. წყნარწყალთან შეხვდა დიდძალ ხალხის გროვას, 100 კაცი დაიჭირეს და წყნარწყალს სო- ფლის კანცელიარიაში დაამწყვდიეს. ნაშუადღევს ორს საათზე, გაფანტუ- ლი ხალხი ისევ მოგროვდა, მობ- ლოვდა სოფლის კანცელიარიათან, სადაც იყო კამანდა და დაიწყეს თხო- ვნა, რომ დაჭერილები გაეთავისუ- ჟებიათ. პოლონური პრინცი თვითონაც და იმის ხელქვეითი მყოფ ადგილობრივი მოპრიგებელი შუამ- გომლის როტმისტრის დადიანი და წყნარწყალის მოპრიგებელი შუამ- დგომლის როტმისტრის მიქაბერიძის სიტყვით, დიდხანს არიგებდა და ურ- ჩევდა ხალხს, რომ დაშვილებული- ყვნენ და თავ-თავიანთსა წასულრიყ- ნენ; უხსნიდნენ მათ, რომ დატუსა- ლებულ ხალხს განთავისუფლება ყო- ვლად შეუძლებელია და სხ. მაგრამ ამ დარბევამ ვერ გასჭრა, და ხალხი სულ უარესსა და თან-და-თან უფრო თავებურ მოთხოვნინობას აცხადე- ბდა. ხუთის საათის განმავლობაში კამანდა თოფ-ქვეშ იდგა; ბოლოს, როცა სიტყვით არაფერი არ გამო- ვიდა და ხალხის გროვამ თითქმის ცხა- ლათ განაცხადა დატუსალებულების ძალად განთავისუფლების განზრახვა, მაშინ პოლონური პრინცი ჯერ რამდენჯერმე გაათრთილა ხალ- ხი, რომ, თუ არ მოგვეშორდებით, თოფებს გვეცრით და რომ აღარც ეს გავიდა, მერე ბრძანება გამოსცა თოფები ესროლიეთ. პირველ სრო- ლაზე ხალხმა სლოლითვე უპასუხა; მაგრამ კამანდის მეორე სროლის შემ- დევ კი ხალხი გაიბნ-გამოიბნა და დაიხა მხოლოდ 13 მკვდარი. ბო- ლოს აღმოჩნდა, რომ მარტო ეს ცა- მეტი კაცი არ გამხდარან ამ საქმის მსხვერპლნი: მოკლულების რიცხვი აღმოჩნდა სულ თვრამეტი და დაჭრი- ლების ოც-დაათი. პოლონური პრინცი კამანდის მხრით კი მხო- ლოდ ერთი ვსადნიკი იყო დაჭრილი და ერთიც ცხენი.

თუმცა ძალიან სამწუხაროა ამ- გვარი შეტაკება, მაგრამ ამ შემთ- ხვევას, რომელშიაც უფროსმაცა და უმცროსებმაც მტკიცედ და პატიო- სნად ასარულოეს თავის მიძვე მოვა- ლეობა, კარგი და, თუ შეიძლება ასე ესაუქვთ, გააძულებს ზედმო- ქმედება ჰქონდა მცხოვრებლებზე; მე- ორე დღედავით დაწყებული ყველა ადელეველ სოფლებმა დაიწყეს სი- ნანულის გამოცხადება და პატიობის თხოვნა. სოფლებმა წამ და უახუ- ლამამ, თ. შორჯაძის მოთხოვნა- ლით, იმწასვე გადაუხადეს ფულით, რაც კი იმათგან იმათ მგებლობის ერ- გებობდა; დაუფარავად და უწინააღ- დევლო დაატუსაღებინეს ყველა მო- თავეები და წაქეზებულები, რომელ- ნიც იქ, იმ სოფლებში კი აღმოჩნ- დნენ.

ამ ჟამად ზუგდიდის უხუცესი ყველგან მშვიდობიანობა და ჯარე- ბი უკვე თავ-თავიანთ ადგილებზე დაბრუნდნენ.

დღიური

ტუთილა კი არა ვსთქვით ჩვენ ამას წინათ, რომ ყველა სიტყვა მოსკო- ვის შესწავლათა რედაქტორის უფ. პატ- კოვის არ დაიჯერება-მეთქი; უბრალო საქმეს გააზვიადებს, უბრალო გარე-

მოებაზე, რომელიც ყურადღების ღირსიც არ არის, იმდენს იყვირებს, იმდენს რახა-რუხობს, რომ მთელს ქვეყანას ააყაყანებს-მეთქი (დრო- ვა № 76).

თუ განსოვთ, ეს სიტყვები იმის თაობაზე იყო ნათქვამი, რომ უფ. პატკოვმა ორი გაცხარებული სტა- ტია დაბეჭდა თავის გაზეთში და აც- ხადებდა, რომ არ იქნა, გვიშველეთ! ჩვენ, რუსებს გეხორცენ, გეხარობენ ძავეკასიაში, 150 მოლლა გამოუგ- ხენით იქ ოსმალოებს, რომელნიც იქაურს მთიულ მაჰმადიანებში ჩვენს ამაჟღელტასა და გაწყვეტას ჰქადაგო- ბენო; რამდენიმე მაგალითი კიდევ იყო, რომ რუსები ჩვენებმა მხო- ლოდ მტრობითა და სიძულვილით დახორცესო და სხვ. და სხვ.

ძავეკასიის უმაღლესი მთავრობა თავის ოთარიალურს გაზეთში (ძავეკაში № 86) აცხადებს ახლა, რომ ამ ხმების გამოსათ ჩვენ ადგილობრივ მოვახ- დანეთ ფიცხელი გამოძიებო და აღ- მოჩნდო, რომ 1) ყველა ხმები შე- სანებ იმისა, ვითომც რამდენიმე რუ- სი მოეკლათ მთიულებს, წმინდათ მოგონილი ხმები, იმაში ერთი სიტყ- ვა მართალიც არ არის; 2) რომ დღე- მდღე მთავრის ხეობაში არცერთი მქა- დაგებელი ოსმალითიდან ახლად ჩა- მოსული მოლლა არ არის და 3) რუ- სებსა და ადგილობრივ მცხოვრებ- ლებს შუა ისეთივე გაწყობილება არის, როგორც ადრე იყო.

თუმცა ეს ასეა, თუმცა ცხადათ დამტკიცდა, რომ ამ ჟამად არც ძავე- კასიის მთებში და არც ბარში არა- ციხარი უჩვეულებრივო მოვლენა არა აღმოჩენილა, მაგრამ, შემოხსენებუ- ლი უფ. პატკოვის წყალობით, ეს ტრუ ხმები მართლა მეროპაში გე- რცელდა და ზოგიერთ ავსტრიის გაზეთები ბრძნულად სჯიან ახლა, თუ რამდენი მაჰმადიანები და ქრის- ტიანები ცხოვრებენ ძავეკასიაში და რამდენად მათებელია ამ ჟამად ამ ძავეკასიის ხალხების აჯანყებო. უფ. პატკოვი თავის გაზეთის უკანასკნელ ნომერში (188) განსაკუთრებულის სიტხარით უჩვენებს მმართველობას, რომ 1853 წელსავე წინდაუხუდა- ეათ და უზრუნველად ნუ ექცები- თო, ახლავე მივიდოთ ძავეკასიაში ზომები, რომ საქართველო და ად- გილობრივი მაჰმადიანები ღირსეუ- ლად დაეიცვათო; საქარაო, რომ ჩვენს აზრის სამზღვარზე ყოველ შემ- იხვევისათვის საქარაო ჯარები გვეუ- დესო და სხვ....

პრავითარი ბეჯითი ცნობა ანდრე- ევსკის ქალის მკვლელების თაობაზე. სხვა უანგარიშო ხმათა შორის, გუ- შინწინ ჩვენს ქალაქში ლაპარაკო- ბდნენ, ვითომც ერთს შეფაეტონეს ეთქვას, რომ მე ვნახე იმ დროსერ- თი ფაიტანიო, რომელშიაც ვილაცა ოარი კაცი და ერთი ქალი იყვნენო და რომელიც სოღანლულისაკენ მი- ქანობდო. იმასაც ამბობენ, ვითომც ერთ მალაკანის ბიჭს ეთქვას, რომ

ვილაცები წყალში რომ აგდებდნენ ქალს, ენახეო.

ამბობენ, მაგრამ ბეჯითი კი ჯერ არა ისმის და არც არა ჩანს რა.

სასამართლოს გამომძიებელს გარ- და, პოლიციის აფიცერი უფ. ლო- ლაძეც დანიშნეს გასულ ოთხშაბათს საღამოს ამ საქმის ამოხაჩენად.

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ აღიქვან- დროპოლის მცხოვრებლები შუამ- დგომლობენ ძავეკასიის ნამესტნიკთან, რომ ამათ ქალაქში საქალებო და სხე-უო პროგიმანზების გახსნას რაც შეიძლება დაუჩქარონ.

მრთი რუსული გაზეთი გეცნო- ბებს, რომ ზოგიერთ უფზდის ერო- ბათ შინაგანი საქმეების სამინისტრო- ში თხოვნა შეიტანესო, რომ მმარ- თებლობამ სოფლები და ქალაქები ვალდებულად გახადოს, რომ ცეცხ- ლის საქრობი მაშინები უეჭველად იქონიონო. შალაქებში კიდევ არი- სო, მაგრამ სოფლებში კი აუცილვ- ბილად საქაროა, რომ ცეცხლის სა- ქრობი მაშინების გამართვა გადასა- ხადსავეთ ედვას ხალხსაო; ასე რომ იმ სოფელში, საცა 300 მცხოვრე- ბია, ერთი მაშინა მაინც უნდა იყოს; საცა 500-ზე მოეჭებულები, იქ სამი მაშინა და საცა 700-ზე მეტი, იქ კი ოთხი. ამასთანავე უნდა ჰქონდეთ სხვა საქრობი იარაღებიც, მაგალითად რკინის კაკები, კასრები და სხე.

მართლის სოფელ ძასპიადამ გეწე- რენ, რომ იეოლისის 25-ს აქ ახალ- გაზდა ქალ-ვაჭებმა ორი პიესა წარ- მოადგინეს თითო მოქედებანი ეო- დიეილები, ერთი გრ. სოლოგუბი სა „Бѣда отъ пѣжняго сердца“ და მეორეც ბრიგორიეისა— „Горе отъ тещи, или женись да оглядывайся.“ წარმოდგენა კარგი იყო, გეწერს ჩვენი კორრესპონდენტი, მაგრამ რა? მტყობათ, მარტო თავიანთის არდგე- ნდნენო, რადგან, იმათ გარდა, მაყუ- რებლებში ორ-სამს თუ ესმოდო რუ- სული ენო და დანარჩენი მაყურებ- ლები, მხოლოდ ზრდილობისათვის, იციონდნენო და ისიც მაშინ, როცა რუსულის მკოდნენი გაიციინებდნენო.

როგორ იაძებათ, მართლა, ზოგი- ერთ რუსებს, როცა შეიტყობენ, რომ შუაგულ საქართველოს სო- ფელსში ძასპი რუსულ წარმოდგე- ნებსა მმართვენო!

დროების კორრესპონდენცია

მიზიუი, 27 იეოლის. (დასარული). ხალხის უცოდინარობით და იმის დაუარულ შესატანით ადვილათ ისარ- გებლებს ცოტადანათ გაბედული და ცხოვრებაში გამოცდილი კაცი. მღე- დლების ხელში, ჩვენში შკოლების რიცხვი შემცირდა. შერო გამოჩენი- ლებმა და მდიდართ მაჰებმა დაძლიეს თვისი სუსტი ძაები და ერთმა პირ- მა სამი სოფელი თავის ხელში მო- აქცია. სადაც სოფლების დაახლო- ვებით მდებარობა შეაძლებინებდა ერთ უფრო შეძლებულ მღვდელ-

ბოლოჩინს სამის სტატუსი-ცმწევი- ლების ერთ შკოლაში მოთეულებას, იქ მღვდელი-ბლოჩინი-მასწავლე- ბელი თავის სახლში, ისევ განვლე- ნიანი და მდიდარის იმავე სოფლ- ბიდგანვე პირების ხელის მოწერით და დათანხმებით, სამის შკოლის ნა- ცველად ერთ შკოლას ხსნიდა. და- თანხმებული შკოლების შეერთება ძრიელ მოსაგები საქმე იყო იმ დროს მასწავლებლებისთვის; პირველათ, ისი- ნი სამ სოფლისას წელიწადში სამ- ჯირ ათ-ათ თუმანს იღებდნენ ხაზი- ნაში; მეორეთ, შკოლების დაარსე- ბას და მათში ერთგულათ შრომის წევას თვითონვე მამა-მასწავლებლე- ბა დაასმენდნენ თავის უფროსს, რა- მელიც, რა საკვირველია, მოიწონე- ბდა მის მწყემ ურ მოქედებას და მის მოწოდების დაგეარად დაჯილდო- ვებდა; მესამეთ—სამ სოფლიდგან რომ სამ-სამი ყმაწვილიც რომ მიე- ყვანათ შკოლაში დედ-მამებს, დიდი წყალობა იქნებოდა და არა ვინ და- ემდურდა მასწავლებლებს შევირ- დების სიცოტავეზედ. ამგვარ კავზედ გაწყობილ შკოლებს შეეფერება სა- ხელი მღვდელ-ბლოჩინებისა მი- ტომ რომ სხვას ამდროს და ამ სა- თაურზედ დაფუძნებული შკოლები არავის არა ჰქონია შაზიყში.

ს. ლხმა როდის იცოდა, რომ მას- წავლებლებისთვის ჯამაგირი და სხვა შკოლების საქმეზედ დანახარჯი იმას ერთმეოდა. იმას ეგონა სახელმწი- ფო ხარჯი ეძლევათ ჩვენ შკოლებ- საო, მაგრამ ამ უქმა სწავლით სარ- გებლობა და თავის შეილებს უქმა შკოლებში სწავლება იმან სრულე- ბით არ მოისურვა, რადგანაც ამათ სახელიც უტყდათ და ხალხის შეხედუ- ლობაში ყოველი მნიშვნელობა და სანდობელი სასოება დაკარგეს. ამის გამო მღვდელ-ბლოჩინების შკო- ლებში მოპოვებოდა ხოლმე ხუთი- ექვსი ხანიერი მოსწავლე, ხეები კი დროებითი და ნებათ მსმენელ სტუ- დენტებით წელიწადში ორჯელ-ან სარჯერ ეწვეოდნენ ხოლმე შკოლ-ს. უქანასხელებს ცემა ტყუპით უჩებუ- რათ გზავნიდნენ დედ მამები შმა- მასწავლებლის ბრძანებით, როდესაც იმას რამე საჩქარო საქმე ჰქონდა გასაკეთებელი და ბლომახელი საქი- რო იყო, ანუ როდესაც რევიზორის მოახლოვებას შეატყობინებდნენ მე- გობოები და ამხანაგები.

ის მოსახსენებელი აღარარის, თუ რას ასწავლიდნენ და რანაირათ ას- წაველიდნენ მღვდელ-ბლოჩინების შკოლებში. ის კი კარგათ გეაშინ- ლებს, თუ რის ხალხით და ბეჯი- თობით მიდიოდა შკოლების სწავ- ლება ვირებით წყლის ზიდილში და ყმაწვილების ტყეში მესუნზერ ტა- რებაში. მხოლოც არის, ს. მაქირში, შკოლა, სადაც შევირდებს ვირებით წყალს და აგურებს ზიდილებენ. ამ- ნაირათ შაზიყ ოც-და-ათ-ათ თუმანს იწყებდა უქმათ მღვდელ-ბლო- ჩინებისსა-მოსწავლებო ჯამაგირებისას.

ამ წელს, ჩვენს სასიამოვნოთ და სასარგებლოთ, ბევრგან ამ შკოლებს ბოლო მოეღოთ. შ. ბ. ლოლბერი- ძემ მამა პედალოლებს შკოლები ჩა- მოართვა, რადგანაც იმათ მოუც- ლელობის და მოუხმადებლობის გა- მო ჩვენი შკოლების საქმის წაყვანა რიგინათ ვერ შეეძლოთ. ამათ მა- გიერთ იმავე შკოლებში დაინიშნენ მასწავლებლებათ ახლგზნა კაცე- ბი. ზოგს ამთგანს სასულიერო სე- მინარიაში შეუ რულებოა კურსი, — სხვებსა მთელიისის სამოქ-ლაქო შკო- ლაში. შერო დიდი იმედი და სასო- ვება, ერთგულობა და შრომა უქანას- ენელებს ეკუთნით იმიტომ, რომ ამათ

ამორჩეული თანამდებობა თვის საც-
ხორგებელ წყაროთ მიჩნათ და ამო-
ურჩევით საუკუნოთ, — პირველები
კი მასწავლებლობაში ხელაფენ დროე-
ბით სამსახურს, ცხოვრების ხელის
გასამართავს, რომელსაც პირველსავე
ბედნიერ შემთხვევაში სინარულით
თავს დაანებებენ.

მხლანდელი მიზიყის შკოლები
ძრიელ განიჩევიან წინათ მოხსენ-
ებულ შკოლებიდან; ამთი გავლენ-
ა და ძალა ხალხის ფიქრზედ და სი-
ნიღსზე მალე გამოჩნდა. მღვდელ-
ზღალონიების შკოლებში ყაწვი-
ლებს ჯობებით ელაღებოდნენ მხა-
თეები, მაგრამ მაინც ცარიელები ყაწ-
ნენ. მხლა კი იმავე შკოლებში შე-
სვლის მოსურნეებმა ისე იმატეს რომ
შკოლის სახლ-კარი და მასწავლებლის
ძალა რომ ნება აძლევდეს, 200 მდის
ყმაწვილი თითო შკოლაში შედგე-
ბოდა; ეს ფაქტი ჩვენთვის სასიამო-
ვნოც და ჩამაგონებელიც არის. ეს
ფაქტი გვიჩვენებს, რომ ჩვენ ხალხს
შკოლა და აქვს დაუღვევლი სურ-
ვილი და ხალხის სწავლისა; მაგრამ
შემორტყპული შემთხვევები ეწინა-
აღმდეგებიან და საშუალებას თვის
კეთილ სურვილის დასაკმაყოფილ-
ბლათ უფარვენ. მგრეთვე ამ ფაქ-
ტიდან ვხედავთ მიზიდულობას და
მინდობილ მოტაცებას ხალხში ახლად
დაწყობილ შკოლებთან საკუთრათ,
მოწვეულ სპეციალისტებ პედალოგი-
ბთან, ახალ წყობილებასთან და წე-
სებთან.

ძრიელ საჭიროა შკოლების საქ-
მის წარჩინებისთვის, რომ მასწავლე-
ბლებმა ისარგებლონ ხალხის თანა-
გრძობით და მინდობილობით, ბე-
შეების სწავლის მოწადინებობით და
შეკედლებით. საჭიროა ჩვენთვისაც,
რომ მიზიყში ქართულ შკოლას
დაქართულ მასწავლებლობას
იმედინი თავი დაეძვას. ამისთვის
სოფლის მასწავლებლებისთვის საჭი-
როა ხალხთან დაახლოვება, მათზე გა-
ვლენა საქმის ერთგულობით და თბი-
ლი სიყვარულით, თვის მოქმედებით
და ცოდნით. ჩვენ მასწავლებლებს
ვერას დაუწუნებთ — ერგულობა, შრო-
მა, მეცადინეობა იმათი ბუნებითი
თვისებაა.

სადმე თუ ცოდნა სჭირია მასწა-
ვლებელს, უფრო მიზიყში ყოველ
მხრიანი. ჩვენი ხალხი მიჩვეულია ჯო-
ხით სიარულს, თვალ-დახუჭულ ბარ-
ბაცს.

ჩვენი ხალხი ბუნებითი ნიჭიერი
და გონებითი გამჭიანია. მიზიყსა-
ვით ბუნებითად მდიდარს ალავს და
მჭრე ნიჭთ საფეხ ხალხში სოფლის
მასწავლებელი ნაყოფიერ თ იშრო-
მებს და ადვილათ მოძიკის თავის ნა-
შრომის ღალას, მარტო იმას სჭირს
ერცელი მომზადება, საფუძვლიანი
და მკვიდრი ცოდნა თავის სპეცია-
ლური საგნისა, ე. ი. მიზიყში სოფ-
ლის მასწავლებელი იმგვრათ უნდა
იყოს პედალოგიაში მომზადებული და
დახელოვნებული, რომ სოფელში
მისვლით მეთოდების შესწავლა, ხელ-
მძღვეანელების გაცნობა და სხ. პირ-
ველ-დაწყებით საქმეთ არ გაუჩნდეს.
სოფელში ამის ნაცვლათ პირველათ
უნდა შეუდგეს ხალხის გაცნობას და
დაახლოვებას, იმის ცხოვრების პი-
რობების გამოკვლევას.

მხლანდელ ჩვენ მასწავლებლებს
ამგვარ მოთხოვნებიდან წინ ვერ და-
უღებთ... და რაც უნდა მოუშაღე-
ბელნი იყვნენ, ამათ მამა-მასწავლე-
ბლებზედ ათასჯერ უმჯობესათ მი-
ყავთ შკოლის სწავლის საქმე და ტყუ-
ილათ ნურც ეცდება ეიხმე, რომ

მას აქეთ შკოლები წარსულ მდგო-
ბიარებას, სიცოცხლეს და ხელებს
მიუბრუნდნენ. მრისისუ ტის და სენს
შუა უნდა უფრო უმცირესი ვირ-
ჩიოთ.

სწავლის გავრცელების და სპეცი-
ალური ცოდნის შეძინებისთვის სა-
ჭიროა საკითხავი წიგნები და ხეირი-
ანი სახელმძღვანელოები. ჯამაგირი
და საკუთარი ქონება მასწავლებელს
ნებას არ აძლევს უსაჭიროესი წიგ-
ნები იყიდოს. რაც ამათ შკოლებში
წიგნები მოიპოვება, — ერთ დღის ად-
ვილათ გადაიკითხება; პერიოდულ
გამოცემებსაც ვერ იწერავენ. მი-
თვეულათ ყოველ შკოლას ვერ შე-
უძლიან თავის ფულებით პერიოდი-
ული გამოცემები და სხვა უსაჭი-
როესი იშვოვს და თავის საკუთრე-
ბათ დადვას. მაგრამ დროებით სახ-
მარებლათ და წასაკითხავათ კი შეი-
ძლება მასწავლებლებმა ბევრი წიგნები
იშვონონ და პერიოდული გამოცე-
მები გამოიწერონ, თუ ყველა სო-
ფლების საშკოლო ფულიდან შეი-
დგენენ საწიგნო კასას. ძასაში ჩა-
დებულ ფულით გამოიწერავენ წიგ-
ნებს და სხვა უსაჭიროეს სახელმძღვე-
ნელოებს შკოლებისთვის. ამ ფულით
შექუჩბულ წიგნებს ერთ რომელ-
სამე სახერხო ალავს დაწყობენ და
ამ ალავის შკოლის მასწავლებელს
ჩააბარებენ, აქედან ადვილათ ისარ-
გებლებენ გარე შემორტყპულ შკო-
ლების მასწავლებლები.

მგრეთვე ურიგო არ იქნებოდა,
რომ ამ საფუძვლში ერთი-ორი კვი-
რა მაინც დაენიშნათ კრება მოსალა-
პარაკებლათ მასწავლებლებს, თუ რა
გაკეთეს ამ წელს და რას აპირებენ
იმ წლისთვის, თუ რა საშუალება
ინმარეს ხალხის დაახლოვებისა და
ბავშვების შეყვარებისა, თუ რანაირათ
უყურებს ხალხი ახლათ დარსებულ
შკოლებს და რას მოელოს, რას თხო-
ულობს მისგან და სხე. უფრო კარ-
გი და სასარგებლო იქნებოდა ამ
კრებას რომ დხმარებოდა რომელიმე
მოწვეული კურსის ხელმძღვანელი,
მეთოდების და პედალოგიურ-ხელო-
ვნურ მხარეების გაცნობისთვის რა-
მოდენიმე დღე მაინც (თუ კვირა არა)
შეეწირა მიზიყის მასწავლებლების-
თვის. თანდა-თანობას და ხელო-
ბას გაწყობილობაში და გამართვაში
ადვილი არ უნდა ეძლეოდეს, რო-
დესაც ამორჩეული საქმე ერთბაშათ,
გვარინათ და უნაკლოთ გაკეთდება,
როდესაც დამშლელი მიზეზები და
დაღობილი ბილიკები სრულებით გა-
წმენდილი და გაგაეილნი არიან.

სამაღალი

ბრძოლის ველი-
დამ გუშინ არაფერი არ მოსულა.
ბუშინწინ მოსულ დევეშამ გვაცნო-
ბა, რომ სერბიელების საქმე ისე
ისე ცუდათ მიდის, როგორც ამას
წინათ სწერდნენ. მაგრამ იმათ გადა-
უწყებეთათ, რომ სანამ სული გვიდ-
გია, ვიბრძოლებთ, და შერიგებაზე
იქ კაცი არა მთქრობო. ლენერალი
ჩერნაიევი მთელი სერბიის ჯარის
უფროსად დაუნიშნავეთ.
— ინგლისის მთავრობამ რამდე-
ნიმე კაცი გაგზავნა ამას წინათ ბო-
ლგარიაში იმის გამოსაძიებლად, თუ
მართალია, რაც ბაში-ბუზუკებისა

და ჩერქეზებისაგან ჩადენილ მხეცო-
ბაზე და ხალხის ხოცვაზე ლაპარა-
კობენო. ამ გაგზავნილ კაცებმა წა-
რუდღინეს ახლა ინგლისის მთავრო-
ბას თავიანთ გამოძიების ანგარიში,
რომლიდამაც სჩანს, რომ მარტო
ბოლგარიაში ბაში-ბუზუკებსა და ჩე-
რქეზებს უკანასკნელი 30,000 სული
ქრისტიანები ამოუჭლეთათ და 60
სოფელი გადაუწვეათ. როგორც ინ-
გლისურ გაზეთებში სწერენ, ამ ამ-
ბაისაგან ძალიან აღშფოთებული
არის ახლა ინგლისის საზოგადოებო,
და გაზეთები თხოულობენო, რომ
ჩვენმა მმართველობამ კოველი ლო-
ნის-ძიება უნდა ინმაროსო, რომ ამ
გვარ მხეცობას შემდეგში მაინც ბო-
ლო მოეღოსო.

— ბაშული იელისის 25-ს მარ-
შაის რკინის გზით წასულან პეტერ-
ბურლიდამ სერბიაში; ერთი პროფე-
სორი-ექიმი, 12 ექიმი, 11 ფერშა-
ლი და 13 ავთომყოფების მომვლე-
ლი ქალი. შევლა ესენი პეტერბურ-
ლის სლავიანურ ქომიტეტის ხარ-
ჯით გაგზავნეს სერბიაში, დაჭრი-
ლების მოსაველელად. ამას გარდა,
მოსკოვის სლავიანურ ქომიტეტსაც
გაუგზავნია ამავე დღეს 6 ექიმი, 10
მომვლელი ქალი და რამდენიმე ყუ-
თი გავესებული ავთომყოფებისათვის
სხვა და სხვა საჭირო ნივთებითა და
წამლებითა.

სამაღალი. სტამბოლიდამ იწე-
რებიან, რომ აქ იმდენმა ავაზაკმა
ხალხმა მოიყარა თავიო, რომ მშვი-
დობით და უდარდელად ცხოვრება
არ შეიძლებაო; ბაში-ბუზუკები დაი-
არადებულენი დაიარებინ კუჩა-ქუჩა
და ვისაც ვერაპივს, ქრისტიანს
დაინახვენ, ქვებსა და ხშირად თო-
ფებსაც ესერიანო.
ამ მოკლე ხანში მგვიპტეს ხელიე-
საგან გამოგზავნილ ჯარებს მოვლიან
თურმე სტამბოლს, და იმათ ბრძო-
ლის ველზე აღარ აგზავნიან, იქვე
სტოვებენ ხალხის დასამშვიდებელად,
ენიცობაა რეველიუტია რომ მოხ-
დესო.

სამართალი

ბერძნის სამხე
მსტროვის ბერების მონასტრის
აბანოში ამას წინათ ერთი ახალგაზდა
დამღერჩეალი ქალი ნახეს, ღიწყს
გამოძიება, საქმე შესდგა და ბოლოს
ამ ქალაქის ოლქის სასამართლოში
აღმოჩნდა შემდეგი:
სამი ქალი მისულან ერთად ამ მო-
ნასტერში ლოცვის მოსასმენად. ლო-
ცვა რომ გათავებულა, ერთი იმათ-
განი ბერს პეტრეს მიუწვევია თავის
სენაში ღამის გასათევად; დანარჩე-
ნი ორი ქალიც ორი სხვა ბერების
სენაში ყოფილან იმ ღამეს. მგორე
დღეს მ. პეტრესთან ვილაც ბერი მი-
სულა და იმის ოთახში რომ შესუ-
ლა, უგრძობელათ უნახავს მ. პე-
ტრე და იმის გვერდითაც ერთი ქა-
ლი იწვო და ის სულ მკედარი იყო-
ეო. მონასტრის უფროსმა ბერმა რომ

შეიტყო ეს ამბავი, მკედარი ქალი
აბანოში გადატანინა, აქედან მან
ცხადება შეიტანა და თანაც ყველა
დაარიგა, რომ არამცა-და-არამც არ
გაამხილოთ, რომ იმ ქალს იმ ღამეს
აქ ეძინაო. მამომძიებელმა წარადგი-
ნა სასამართლოში ამ ბერის წიგნი
და ფული ხუთი მანეთი; წიგნში სო-
ხოვდა, რომ როგორმე ეს საქმე და-
მაღეო.

ქიმებმა, რომელთაც მიცვალე-
ბული ქალი გასინჯეს, სთქვეს, რომ
ქალი ბალიშით უნდა იყოს დამხჩეა-
ლიო.
სასამართლომ გადაუწყვიტა: უფ-
როსს ბერს, რომელსაც ამ საქმის
დამალვა უნდოდა, ყველა ღირსების
ჩამოხდა და ექესი წელიწადი კატორ-
ლამი; მ. პეტრეს, რომელთანაც ეს ქა-
ლი იწვა, იმის მოკლისათვის აგრე-
თე ყველა ღირსების ჩამოხდა და
თორმეტი წელიწადი კატორლამი, და-
ნარჩენ ორ ბერსაც კიდევ რვა წე-
ლიწადი აგრეთვე კატორლამი.

ნარეკი

საფრანგეთის ერთს პატარა სოფელში მე-
რეკში ამ მოკლე ხანში აუღეს ძველი გა-
მოჩენილ მწერალს პოლ-ლეო ტურინს. ეს
პუბლიცისტი შესანიშნავი იყო თავის მახვილ-
ენით, და იმის მოხაზულ პამფლეტებმა ბარე
ორჯულ აკრებინა კბილები საფრანგეთის
კლერიკალებსა და საზოგადოთ კონსერვა-
ტორებს. სიკვდილის წინათ, პოლ-ლეო
ტურინი, 1825 წელს, შემოსენებულ სო-
ფელში სცხოვრებდა, სადაც ერთ დღეს ის
ნახეს ტუეში მოკლული. ლემდინაც არ
იციან ბეჯათად — ვისგან არის მოკლული,
ზოგი ამბობს, თავის ცოლის საყვარელმა
მოკლაო, ზოგი კი იმის მტრებს იუზუიტებს
აბრალებს.

ძველი პოლ-ლეო ტურინს რესპუბლიკუ-
რი გაზეთის „მე XIX საუკუნის“ რედაქ-
ტორის მდომნ პაუს თაოსნობითა და მეცა-
დნიეობით აუღეს, რომელმაც ამისთვის საჭი-
რო ფული თავის გაზეთში გამოცხადებულის
ხელის-მოწერით მოაგროვა.

მგრძნეილ გაზეთებში დაბეჭდილი იყო
ამას წინათ ბრძოლის ველიდამ მიღებულ
შემდეგი დევეშა: „სერბიელებმა მოკლეს
ნიკოლი, ახლგაზდა კორნესპონდენტი მენის
გაზეთისა, უფ. მალზე.“ ამ დევეშამ თითქმის
მთელი მეროპის უფროლისტიკა ალაპარაკა.
მაგრამ ბოლოს აღმოჩნდა, რომ მალზე
კარგათ, მშვიდობიანათ იმყოფება (სამაღოს
ჯარში და ის დევეშა კი თვითონ ვე გა-
ვგზავნა გაზეთებში! უნდოდა თურმე შეეტყო:
აბა რა შთაბეჭდილებას მოახდენს გაზეთებში
ჩემი მოკვლაო!

მითმა ნემეცმა როგორღაც შეიძინა ქი-
სინგენში თ. ბისმარკის ძველი ქუდის სარ-
ჩული. იმწამსვე საიდანაც იყო გაჩნდენ
ინგლისლები და გამოაცხადეს სურვილი ამ
ძველი სარჩულის ყიდვისა; ზოგი კი ფასსაც
აძლევდა. მაგრამ პატრონმა უთხრა თურმე
ამათ, რომ შეეფიცო, რომ ჩემს სიკაცულე-
ში, რაც უნდა ფასი მაძლიონ, არ გაყვიდო
ეს სარჩული, რომელიც ჩვენი დიდებული
ბისმარკის შუბლის ოფლით არის გაყდენ-
თილიო.
მგრძნეილ 900 კაცია ისეთი, რომელ-
ნიც წვანილეულის მეტს არასა სჯობენ; ხორცს
არ იკარებენ, არც ლეინოს სმენ. ამათ
„ბალახის-კამიებს“ ეძახიან. ბარე ორი
ამისთანა ეგზემპლარი ჩვენშიაც არიან. ამ
თვის დამდგეს გერმანიელ პუბლიკის-კამიებს

ბოლოში ჰქონიათ კრება და უღალატო...

„მოკლეხელის სამახარო გაზეთს“...

მდგომარეობაზე ჩამოვარდა ლაპარაკი...

რა უნდა იყოს იმის მიზნით...

— ნუთუ არ იციან? უნდა სპარსელმა...

შვილი უყვარდა. მის ბუნების-გამომეძიებელს...

ამ ოცდა-ხუთის წლის წინათ, ერთმა...

ხელ ვიღაც გლახაკი დედაკაცი, დაწველის...

განცხადებანი

ა. ძალანდაძის და ამხანაგობის წიგნის...

- 1. მირიანი, ზღაპრული მოთხრობა... 25.
2. ვეფხვის ტაოლანი აეტორის სურათით... 50.
3. ბეჰანიანი ამბავი ბეჰან და მანიქანის... 10.
4. დავითიანი თ. დავით ბურამიშვილისა... 50.
5. სიბრძნე სიცხის წიგნი, თქმული საბა სულხან ორბელიანისა... 50.
6. თამარ ბატონიშვილი თხზულება ბ. რჩეულოვისა... 30.
7. თ. ნ. ბარათაშვილის ლექსები... 20.
8. თხზულება ნანტონოვისა... 1.
9. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი პირველი... 1.
10. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეორე... 1.
11. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მესამე... 1.
12. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეოთხე... 1.
13. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეხუთე... 1.
14. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეექვსე... 1.
15. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეშვიდე... 1.
16. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეთვრამე... 1.
17. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეცხრე... 1.
18. თ. გ. მარსთის თხზულება ნაწილი მეათე... 1.

- 19. წიგნი-სიტყვაობა ანტონ პათალიკაშისა მიხედვით სურათით... 1.
20. მიმოსილვა წინდათა და სხვათა ადამიანებთა-ტიმოთესი... 50.
21. დიდი მოუხარვი ლექსად ი. სააკაძისაგან... 50.
22. სახელმძღვანელო წიგნი მღვდელთათვის შედ. მღვდლის დ. ლამბაშიძისაგან... 60.
23. ლექსიკონი ანუ განმარტება დაეითნისა, შედგენილი ახალშენოვისაგან... 30.
24. დარიგება შედ. ი. ბოგებაშვილისაგან... 5.
25. სახელმძღვანელო კონა მიხედვით... 30.
26. წიგნი-კითხვის სასწავლო წიგნი, შედგენილი რ. ისარლიშვილისაგან... 5.
27. ხაზაშვილის სარკმ ანუ წერა-კითხვის სასწავლო წიგნი, შედ. ან. ჯუღელითაგან... 15.
28. თვით-მასწავლებელი... 10.
29. ჰარამიანი კარი პირველი და მეორე... 60.
30. ჰარამიანი კარი მესამე და მეოთხე... 80.
31. სტამბოლის, რკინის გზის შემომღები, თარგმნილი ბ. თუმანიშვილისაგან... 5.
32. სახელმწიფო ხუმრობა თხზულება აკ. წერეთლისა... 10.
33. არსენას ლექსი თქმული მესტიისაგან... 5.
34. წინდა მარინას წამება და აბრამიანი... 5.
35. მალ-ვაჟიანი... 5.
36. ვარდ-ბულბულიანი, თქმული თ. პირველის მეთვრამეტისაგან... 5.
37. სარკმ თქმულთა თქმული თ. პირველის მეფისაგან... 40.
38. ამიგბაში თხზ. დ. მელინეთხუცესოვისაგან... 10.
39. ლექსები სახალხო, შედგენილი პ. შმიკაშვილისაგან... 5.
40. რჩეული არამბი „სიბრძნე-სიცხისაგან“, თქმული საბა სულხან ორბელიანისაგან... 5.
41. წამება წმინდა ჭეთევან დედოფლისა... 5.
42. ბაზარი, თქმული დ. ბივიშვილისაგან... 10.

- 43. გრიგული, წიგნი-სიტყვაობა მოთხრობა, წიგნი-სიტყვაობა ფრანკო-სლავური ენისაგან... 40.
44. საპარტიკოლო დაპარტნილია, თხზულება დ. მარტოვილისა... 15.
45. მართული პარტიკოლო... 30.
46. მგოსანი, დ. ბივიშვილისა... 20.
47. სურამის ციხე, ზ. ჰონქაძისა... 20.
48. ხაზაშვილის ხაზაშვილი აუტორიანი... 20.
49. არითმეტიკული გამოცანები, ი. როსტომიშვილისა... 10.
50. ჰინაური... 10.
51. სახელმძღვანელო ლოცვანი... 5.
52. თეორიანი... 5.
53. მალ-ვაჟის ლექსი... 5.
54. „დროების ქალმდარი“... 10.
55. „ზმა“ ანუ ოხუბჯობა... 5.
56. „კითხვა მიგება“ გამოცანის მინაგვარი... 3.

უფ. სტ. მელიქიშვილის და ამხ. სტამბაში იბეჭდება და ამ მოკლე ხანში გამოსვა უფ. ი. ს. ბოგებაშვილის ახალი სახელმძღვანელო წიგნი

„დედა ენა“

რომელიც ახალ მოსწავლე ქართველ უმწიფელებისათვის არის დანიშნული.

ამ სახელმძღვანელოში თვით ტექსტი ჩართულია მრავალი სურათები.

გამოცემა სოლ. არტ. მარტანოვისა

იქვე იბეჭდება და აგრეთვე გამოვალს იმავე ავტორის მეორე სახელმძღვანელო წიგნი,

„ბუნების ქარი“

ავტორისაგან ხელახლად გადახედული, შესწორებული და დამატებული.

ამ წიგნის ტექსტშია მრავალი სურათები ჩართული.

გამოცემა სოლ. არტ. მარტანოვისა

იქვე ვართანოვის წიგნის გამოცემაში, იხილეთ უცვლელი მართული და რუსული წიგნები და სახელმძღვანელოები.

(3-1)

Table with columns: რკ. გზა, დილა, საღამო, III კ., III კ. containing numerical data for various categories.

Table with columns: ცენტრის გეგმა, შოთხა, შოთხა, შოთხა containing numerical data for various categories.

Table with columns: შოთხა, შოთხა, შოთხა containing numerical data for various categories.

Table with columns: მან. კაპ, მან. კაპ containing numerical data for various categories.